

PROVES D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT

PRUEBAS DE ACCESO A LA UNIVERSIDAD

CONVOCATÒRIA: EXTRAORDINÀRIA 2026

CONVOCATORIA: EXTRAORDINARIA 2026

Assignatura: HISTÒRIA D'ESPANYA

Asignatura: HISTORIA DE ESPAÑA

CRITERIS DE CORRECCIÓ / CRITERIOS DE CORRECCIÓN

I. QÜESTIONS BREUS. DEFINICIONS

1. Definiu DOS dels conceptes següents. (fins a 2 punts)

Només s'han de corregir dos conceptes. En el cas que se'n responguen més de dos, s'han de corregir només els dos primers. Obtindran fins a 2 punts les respostes que definisquen dos dels conceptes plantejats de forma clara i sàpiguen situar-los històricament, en el seu context.

El primer concepte, *afrancesats*, es refereix als intel·lectuals i funcionaris que van donar suport a Josep I durant la Guerra de la Independència. S'ha de valorar que s'esmente la seua creença en les reformes il·lustrades i el seu posterior exili després de 1814.

El segon concepte, *sobirania nacional*, és el principi polític conforme al qual l'autoritat en la qual resideix el poder polític no són els subjectes que componen la col·lectivitat aïlladament considerats, sinó la nació en el seu conjunt. S'ha de citar la seua formulació inicial a les Corts de Cadis en oposició a la sobirania absoluta. L'alumne o alumna ha de situar el terme cronològicament i explicar la seua funció en la transició al liberalisme.

El tercer concepte, *pronunciament*, es tracta d'una sublevació militar iniciada per un cap militar (o una guarnició) per tal de pressionar un canvi de govern o del seu signe polític. A través d'un manifest, busca el suport de l'opinió pública i dels partits civils. L'alumne o alumna ha de situar el terme cronològicament i explicar la seua funció en la transició al liberalisme com a mecanisme fonamental d'accés al poder. S'ha de valorar que se citen exemples paradigmàtics com el de Riego.

El quart concepte, *Milícia Nacional*, era el cos de ciutadans armats creat per la Constitució de 1812 per defensar el règim liberal. Cal esmentar el seu paper clau com a braç armat del liberalisme davant les partides realistes en el trienni.

II. COMENTARI DE FONT HISTÒRICA (trieu UNA de les dues fonts)

2.1. Descriuiu el tipus de font, analitzeu el contingut i comenteu el context històric de la font històrica. (fins a 2,5 punts)

2.2. Descriuiu el tipus de font, analitzeu el contingut i comenteu el context històric de la font històrica. (fins a 2,5 punts)

Només s'ha de corregir el comentari d'una de les dues fonts històriques (2.1 o 2.2). En el cas que se'n responga més d'una, s'ha de corregir només la primera de les analitzades. Obtindran fins a 2,5 punts les respostes que comenten adequadament les fonts: descripció del tipus de document, la seua naturalesa, anàlisi del seu contingut i interpretació en relació amb el seu context històric nacional i internacional a mode de valoració. S'ha d'evitar que l'anàlisi siga només un resum del contingut o una parafrasi d'aquest en el cas d'un document escrit.

La primera (2.1) és una font primària, pública i de caràcter juridicopolític. En concret, es tracta del Decret promulgat per les Corts de Cadis en plena Guerra de la Independència, mentre estava captiu el rei a Valençay. Com a idees clau, l'alumnat pot identificar l'afirmació de la sobirania nacional com a principi

revolucionari, plasmat en la declaració d'invalidesa per part d'un òrgan de representació nacional de qualsevol acte de Ferran VII mentre estiga en "estat d'opressió i falta de llibertat". És el primer intent formal de desmantellar l'Antic Règim i finalitzar amb la sobirania absoluta. Així mateix, pot assenyalar el reconeixement exprés de Ferran VII com a rei legítim després de l'ocupació francesa. Pel que fa al context històric, s'espera que l'estudiantat siga capaç d'aprofundir en la crisi de l'Antic Règim, esmentant els monarques implicats. Igualment ha de reflexionar sobre la legitimitat monàrquica en un context de dualitat del poder (mentre les Corts de Cadis proclamaven el principi de sobirania nacional, Ferran VII recupera el seu tron mitjançant un pacte bilateral amb l'emperador francès, i ignora de facto la legalitat gaditana que l'esperava a Espanya). I no s'ha d'oblidar el context bèl·lic que envolta la font. En l'àmbit internacional, s'ha de fer referència a les colònies americanes, el procés d'independència de les quals havia començat el 1808 i es veia influït pels debats gaditans sobre sobirania i buit de poder. Les autoritats americanes no van acatar la monarquia de Josep I i van formar juntes que, a poc a poc, es van desvincular de l'autoritat de la Junta Central Suprema. A més, s'ha de valorar la menció al fracàs napoleònic a Europa i la pressió de les tropes anglo-espanyoles de Wellington a la península.

La segona (2.2) és un oli sobre llenç que representa l'execució de José María Torrijos, militar liberal, qui va tindre una participació destacada durant el Trienni Liberal (i que va arribar a ser ministre de la Guerra). El 1823 va marcar exiliat a Gran Bretanya i des de Gibraltar va protagonitzar per mar un intent d'insurrecció liberal amb 60 homes més. Havien de desembarcar a Màlaga el desembre de 1831, però van ser detinguts i afusellats sense judici previ, per delictes d'alta traïció i conspiració contra els sagrats drets de la sobirania de Ferran VII. Aquesta obra constitueix un dels grans manifestos polítics de la història de la pintura espanyola en defensa de la llibertat de l'home aixafada per l'autoritarisme. Va ser encarregada per al museu del Prado durant la regència de Maria Cristina d'Habsburg-Lorena pel govern liberal de Sagasta a l'alacantí Antonio Gisbert. La idea principal és la fi del Trienni Liberal i la repressió i el càstig exemplaritzant contra els qui van desafiar el poder absolut de Ferran VII. Una altra idea central és la derogació de la Constitució de 1812 i l'inici de la Dècada Ominosa. La presència de l'escamot d'afusellament subratlla que el règim absolutista ha estat restablert mitjançant la força. Els botxins apareixen gairebé desdibuixats, davant la humanitat individualitzada de les víctimes, que són retratades com a dignes cavallers que mantenen la integritat. Pel que fa al context històric, l'estudiantat ha d'explicar la fi del Trienni Liberal i l'inici d'una violenta repressió (que comença amb l'execució de Riego) i la restauració de les institucions de l'Antic Règim. Així mateix, s'ha d'assenyalar la importància de la intervenció dels Cent Mil Fills de Sant Lluís, liderats pel Duc d'Angulema. En aquest sentit, mereix especial atenció l'àmbit internacional ja que l'èxit del decret va dependre de la conjuntura europea de la Restauració. Com expressa el mateix text, les potències absolutistes van veure a Espanya un focus revolucionari que va amenaçar l'equilibri europeu absolutista (en concret, l'aixecament de 1820 havia servit d'inspiració per a altres esclats liberals a Nàpols, el Piemont i Portugal). D'aquesta manera, cal esmentar el paper de la Santa Aliança i el Congrés de Verona en la restauració de l'absolutisme.

III. EXPOSICIÓ TEMA (s'ha de triar UNA opció en la pregunta 3 i contestar obligatòriament la pregunta 4)

3. Respongueu UNA de les dues opcions. (fins a 3 punts)

Només s'ha de corregir l'exposició d'un dels dos temes (3.1 o 3.2). En el cas que es responga més d'un, s'ha de corregir només el primer dels exposats.

En el primer tema (3.1), obtindrà fins a 3 punts l'alumnat que desenvolupi de manera precisa, ordenada i clara els continguts de la temàtica de la pregunta. La resposta ha de situar el marc cronològic després de la Guerra de la Independència. S'ha de valorar positivament la menció al Tractat de Valençay (1813) i les tensions que van envoltar el retorn de Ferran VII. En concret, l'estudiantat ha d'identificar el Manifest dels Perses com a justificació ideològica de la derogació de la Constitució de 1812 i l'abolició de tota l'obra legislativa de les Corts gaditanes duta a terme pel Decret de 4 de maig de 1814. Així mateix cal esmentar la restauració de l'Antic Règim i de les seues institucions (la Inquisició, els consells i el règim senyorial), sense oblidar la crisi econòmica que va afrontar el país com a conseqüència de la guerra i de la independència de les colònies americanes. Finalment, s'ha d'exposar l'oposició al règim que, davant la falta d'opcions democràtiques, es va manifestar a través de múltiples aixecaments militars (Espoz y Mina, Lacy...) i fer especial referència al de Riego com a l'únic triomfant. A partir d'aquest moment es va restablir el sistema liberal. L'estudiantat ha de fer especial referència a l'acceptació forçosa de la Constitució de 1812 pel monarca i a la fractura que experimenta

el sector liberal (entre moderats *-doceañistas-* i exaltats *-veinteañistas-*). El període conclou amb la intervenció dels Cent Mil Fills de Sant Lluís, que dona pas a la Dècada Ominosa.

4. Pregunta 4

En aquesta última pregunta de caràcter transversal, obtindrà fins a 2,5 punts l'alumnat que desenvolupi de manera precisa, ordenada i clara els continguts de la temàtica de la pregunta. En aquesta última pregunta la resposta és molt oberta i permet diverses argumentacions correctes. Amb això s'ha de valorar si l'alumnat sap refondre dades i idees procedents del procés d'aprenentatge de la matèria i comparar-les adequadament en els seus corresponents contextos històrics.

L'alumnat ha d'explicar l'evolució del paper de l'exèrcit al llarg d'aquest període històric, durant el qual es va convertir en el centre de la vida política. En la seua exposició ha de connectar els pronunciaments de l'etapa de Ferran VII (Riego) amb el militarisme del regnat d'Isabel II (Espartero, Narváez, O'Donnell), el Sexenni Democràtic (Prim), i el pronunciament de Martínez Campos a Sagunt que retorna els Borbons al tron i dona pas a un sistema on Cánovas intenta allunyar l'exèrcit de la política. La resposta ha de reflexionar sobre el paper de l'exèrcit com a actor polític motor de canvis, i diferenciar entre el caràcter liberal dels primers pronunciaments i el posterior gir cap al conservadorisme. L'alumnat ha d'assenyalar el desastre del 98 com a punt d'inflexió i impulsor del regeneracionisme militar. Així mateix, és fonamental el cop de Primo de Rivera (1923) i les reformes que es van intentar implementar durant la Segona República, destinades a modernitzar i sotmetre l'exèrcit al poder civil (en especial la impulsada per Azaña, que va provocar un fort rebuig en els sectors africanistes i conservadors). A més, cal esmentar el fallit cop d'estat de juliol de 1936 i el paper de l'exèrcit durant el règim. Finalment, s'ha de valorar positivament la referència al cop del 23-F com l'últim ressò de l'intervencionisme militar.

La nota final sobre 10 punts s'obté després de sumar les quatre qualificacions esmentades. El corrector o correctora només pot exigir els coneixements contemplats en els nuclis temàtics de la programació a partir dels que proporcionen les fonts històriques de l'examen. No obstant això, si l'alumnat aporta coneixements no contemplats i estan ben utilitzats en el context, se li han de valorar positivament per augmentar la qualificació obtinguda. Convé recordar que, tot i que l'alumnat ha d'integrar en la composició del text els seus coneixements i la informació facilitada per les fonts, en aquesta prova no es valoren solament els coneixements, per la qual cosa per establir la qualificació definitiva s'ha de valorar el conjunt de la composició i la redacció.

OBSERVACIÓ

La qualificació global de l'exercici pot disminuir-se fins a 1 punt per qüestions de correcció gramatical i ortogràfica. En el cas concret de l'ortografia, els dos primers errors ortogràfics no es penalitzen; a partir del tercer error, s'ha de descomptar a raó de 0,10 punts per cada falta que afecte les grafies o per cada accent. Aquest còmput afecta a errors nous i no a faltes ortogràfiques que puguin anar repetint-se en l'examen. El corrector o correctora ha de marcar els errors en l'exercici i especificar clarament la deducció efectuada en la nota global en relació amb els criteris anteriors.

I. CUESTIONES BREVES. DEFINICIONES

1. Defina DOS de los conceptos siguientes (hasta 2 puntos)

Solo se corregirán dos conceptos. En el caso de que se respondan más de dos, se corregirán solo los dos primeros. Obtendrán hasta 2 puntos las respuestas que definan dos de los conceptos planteados de forma clara y sepan situarlos históricamente, en su contexto.

El primer concepto, *afrancesados*, se refiere a los intelectuales y funcionarios que apoyaron a José I durante la Guerra de la Independencia. Se valorará que se mencione su creencia en las reformas ilustradas y su posterior exilio tras 1814.

El segundo concepto *soberanía nacional*, es el principio político conforme al cual la autoridad en la que reside el poder político no son los sujetos que componen la colectividad aisladamente considerados, sino la nación en su conjunto. Debe citarse su formulación inicial en las Cortes de Cádiz en oposición a la soberanía absoluta. El alumno o alumna debe situar el término cronológicamente y explicar su función en la transición al liberalismo.

El tercer concepto, *pronunciamiento*, se trata de una sublevación militar iniciada por un jefe militar (o una guarnición) con el fin de presionar un cambio de gobierno o de su signo político. A través de un manifiesto, busca el respaldo de la opinión pública y de los partidos civiles. El alumno o alumna debe situar el término cronológicamente y explicar su función en la transición al liberalismo como mecanismo fundamental de acceso al poder. Se valorará que se citen ejemplos paradigmáticos como el de Riego.

El cuarto concepto, *Milicia Nacional*, era el cuerpo de ciudadanos armados creado por la Constitución de 1812 para defender el régimen liberal. Debe mencionarse su papel clave como brazo armado del liberalismo frente a las partidas realistas en el trienio.

II. COMENTARIO DE FUENTE HISTÓRICA (elija UNA de las dos fuentes)

2.1. Describa el tipo de fuente, analice el contenido y comente el contexto histórico de la fuente histórica. (hasta 2,5 puntos)

2.2. Describa el tipo de fuente, analice el contenido y comente el contexto histórico de la fuente histórica. (hasta 2,5 puntos)

Solo se corregirá el comentario de una de las dos fuentes históricas (2.1 o 2.2). En el caso de que se responda más de una, se corregirá solo la primera de las analizadas. Obtendrán hasta 2,5 puntos las respuestas que comenten adecuadamente las fuentes: descripción del tipo de documento, su naturaleza, análisis de su contenido e interpretación en relación con su contexto histórico nacional e internacional a modo de valoración. Debe evitarse que el análisis sea un mero resumen del contenido o una paráfrasis del mismo en el caso de un documento escrito.

La primera (2.1) es una fuente primaria, pública y de carácter jurídico-político. En concreto, se trata del Decreto promulgado por las Cortes de Cádiz en plena Guerra de la Independencia, estando cautivo el rey en Valençay. Como ideas clave el alumnado puede identificar la afirmación de la soberanía nacional como principio revolucionario, plasmado en la declaración de invalidez por parte de un órgano de representación nacional de cualquier acto de Fernando VII mientras esté en “estado de opresión y falta de libertad”. Es el primer intento formal de dismantelar el Antiguo Régimen y finalizar con la soberanía absoluta. Asimismo, puede señalar el reconocimiento expreso de Fernando VII como rey legítimo tras la ocupación francesa. En cuanto al contexto histórico, se espera que el estudiantado sea capaz de profundizar en la crisis del Antiguo Régimen, mencionando a los monarcas implicados. Igualmente deberá reflexionar sobre la legitimidad monárquica en un contexto de dualidad del poder (mientras las Cortes de Cádiz proclamaban el principio de soberanía nacional, Fernando VII recuperará su trono mediante un pacto bilateral con el emperador francés, ignorando de facto la legalidad gaditana que le esperaba en España). Sin olvidar el contexto bélico que rodea a la fuente. En el ámbito internacional, deberá hacerse referencia a las colonias americanas, cuyo proceso de independencia había comenzado en 1808 y se veía influido por los debates gaditanos sobre soberanía y vacío de poder. Las autoridades americanas no acataron la monarquía de José I y formaron juntas que, poco a poco, se desvincularon de la autoridad de la Junta Central Suprema. Además, se valorará la mención al descalabro napoleónico en Europa y la presión de las tropas anglo-españolas de Wellington en la península.

La segunda (2.2) es un óleo sobre lienzo que representa la ejecución de José María Torrijos, militar liberal, quien tuvo una participación destacada durante el Trienio Liberal (llegando a ser ministro de la Guerra). En 1823 marchó exiliado a Gran Bretaña y desde Gibraltar protagonizó por mar un intento de insurrección liberal junto a otros 60 hombres. Debían desembarcar en Málaga en diciembre de 1831, pero fueron detenidos y fusilados sin juicio previo, por delito de alta traición y conspiración contra los sagrados derechos de la soberanía de Fernando VII. Esta obra constituye uno de los grandes manifiestos políticos de la historia de la pintura española en defensa de la libertad del hombre aplastada por el autoritarismo. Fue encargada para el museo del Prado durante la regencia de María Cristina de Habsburgo-Lorena por el gobierno liberal de Sagasta al alicantino Antonio Gisbert. La idea principal es el fin del Trienio Liberal y la represión y el castigo ejemplarizante contra quienes desafiaron el poder absoluto de Fernando VII. Otra idea central es la derogación de la Constitución de 1812 y el inicio de la Década Ominosa. La presencia del pelotón de fusilamiento subraya que el régimen absolutista ha sido restablecido mediante la fuerza. Los verdugos aparecen casi desdibujados, frente a la humanidad individualizada de las víctimas, quienes son retratados como dignos caballeros que mantienen su integridad. En cuanto al contexto histórico, el o la estudiante deberá explicar el fin del Trienio Liberal y el inicio de una violenta represión (que comienza con la ejecución de Riego) y la restauración de las instituciones del Antiguo Régimen. Asimismo, se deberá señalar la importancia de la intervención de los Cien Mil Hijos de San Luis, liderados por el Duque de Angulema. En este sentido, merecerá especial atención el ámbito internacional pues el éxito del decreto dependió de la coyuntura europea de la Restauración. Como expresa el propio texto, las potencias absolutistas vieron en España un foco revolucionario que amenazó el equilibrio europeo absolutista (en concreto, el levantamiento de 1820 había servido de inspiración para otros estallidos liberales en Nápoles, el Piamonte y Portugal). De esta forma, es necesario mencionar el papel de la Santa Alianza y el Congreso de Verona en la restauración del absolutismo.

III. EXPOSICIÓN TEMA (se ha de elegir una opción en la pregunta 3 y contestar obligatoriamente la pregunta 4)

3. Responda a UNA de las dos opciones (hasta 3 puntos)

Solo se corregirá la exposición de uno de los dos temas (3.1 o 3.2). En el caso de que se responda más de uno, se corregirá solo el primero de los expuestos.

En el primer tema (3.1), obtendrá hasta 3 puntos el alumnado que desarrolle de manera precisa, ordenada y clara los contenidos de la temática de la pregunta. La respuesta deberá situar el marco cronológico tras la Guerra de la Independencia. Se valorará positivamente la mención al Tratado de Valençay (1813) y las tensiones que rodearon al retorno de Fernando VII. En concreto, el estudiantado deberá identificar al Manifiesto de los Persas como justificación ideológica de la derogación de la Constitución de 1812 y la abolición de toda la obra legislativa de las Cortes gaditanas llevada a cabo por el Decreto de 4 de mayo de 1814. Asimismo debe mencionar la restauración del Antiguo Régimen y de sus instituciones (la Inquisición, los Consejos y el régimen señorial), sin olvidar la crisis económica que afrontó el país como consecuencia de la guerra y de la independencia de las colonias americanas. Por último, expondrá la oposición al régimen que, ante la falta de cauces democráticos, se manifestó a través de múltiples levantamientos militares (Espoz y Mina, Lacy...) haciendo especial referencia al de Riego como el único triunfante. A partir de este momento se restableció el sistema liberal. El estudiantado deberá hacer especial referencia a la aceptación forzosa de la Constitución de 1812 por el monarca y a la fractura que experimenta el sector liberal (entre moderados -doceañistas- y exaltados -veinteañistas-). El periodo concluye con la intervención de los Cien Mil Hijos de San Luis, dando paso a la Década Ominosa.

En el tema 3.2, obtendrá hasta 3 puntos el alumnado que desarrolle de manera precisa, ordenada y clara los contenidos de la temática de la pregunta. En este caso deberán situarse en el contexto de la Guerra de la Independencia y la crisis de la monarquía borbónica, señalando cómo lo legislado en Cádiz se intentó poner en práctica tras el pronunciamiento de Riego. Se valorará especialmente la mención a las Cortes de Cádiz como asamblea constituyente que asome la soberanía en ausencia del rey y la identificación de la Constitución de 1812 como un pilar jurídico a través del cual se pretende dismantelar el Antiguo Régimen. En este sentido, deberán hacer referencia a conceptos tan relevantes como la soberanía nacional (en contraposición a la soberanía absoluta), la división de poderes, la igualdad ante la ley o la libertad de imprenta. Los y las estudiantes podrán alcanzar la máxima puntuación si señalan las principales reformas sociales (abolición de los señoríos jurisdiccionales, fin de los privilegios estamentales, impulso de la Milicia Nacional como defensa del orden constitucional, y promulgación del primer Código Penal), económicas (libertad de industria y comercio, supresión

de los gremios y de la Mesta y Decretos de incautación de bienes de manos muertas) y religiosas (abolición de la Inquisición).

4. Pregunta 4 (hasta 2,5 puntos)

En esta última pregunta de carácter transversal, obtendrá hasta 2,5 puntos el alumnado que desarrolle de manera precisa, ordenada y clara los contenidos de la temática de la pregunta. En esta última pregunta la respuesta es muy abierta y permite diversas argumentaciones correctas. Con ello se valorará si el alumnado sabe refundir datos e ideas procedentes del proceso de aprendizaje de la materia y compararlos adecuadamente en sus correspondientes contextos históricos.

El alumnado explicará la evolución del papel del Ejército a lo largo de este periodo histórico, durante el cual se convirtió en el centro de la vida política. En su exposición conectará los pronunciamientos de la etapa de Fernando VII (Riego) con el militarismo del reinado de Isabel II (Espartero, Narváez, O'Donnell), el Sexenio Democrático (Prim), y el pronunciamiento de Martínez Campos en Sagunto que devuelve a los Borbones al trono, dando paso a un sistema donde Cánovas intentará alejar al ejército de la política. La respuesta debe reflexionar sobre el papel del ejército como actor político motor de cambios, diferenciando entre el carácter liberal de los primeros pronunciamientos y el posterior giro hacia el conservadurismo. El alumnado debe señalar el desastre del 98 como punto de inflexión e impulsor del regeneracionismo militar. Asimismo, es fundamental el golpe de Primo de Rivera (1923) y las reformas que se intentaron implementar durante la Segunda República, destinadas a modernizar y someter el Ejército al poder civil (en especial la impulsada por Azaña, que provocó un fuerte rechazo en los sectores africanistas y conservadores). Además, deberá mencionarse el fallido golpe de Estado de julio de 1936 y el papel del Ejército durante el régimen. Finalmente, se valorará positivamente que refiera el golpe del 23-F como el último eco del intervencionismo militar.

La nota final sobre 10 puntos se obtendrá después de sumar las cuatro calificaciones citadas. El corrector o correctora sólo podrá exigir los conocimientos contemplados en los núcleos temáticos de la programación a partir de los que proporcionen las fuentes históricas del examen. No obstante, si el alumnado aporta conocimientos no contemplados y están bien utilizados en el contexto, se le valorarán positivamente para aumentar la calificación obtenida. Conviene recordar que, aunque el alumnado deberá integrar en la composición del texto sus conocimientos y la información facilitada por las fuentes, en esta prueba no se valorarán solamente los conocimientos, por lo que para establecer la calificación definitiva se valorará el conjunto de la composición y la redacción.

OBSERVACIÓN

La calificación global del ejercicio podrá disminuirse hasta 1 punto por cuestiones de corrección gramatical y ortográfica. En el caso concreto de la ortografía, los dos primeros errores ortográficos no se penalizarán; a partir del tercer error, se descontará a razón de 0,10 puntos por cada falta que afecte a las grafías o por cada tilde. Este cómputo afectará a errores nuevos y no a faltas ortográficas que pudieran ir repitiéndose en el examen.

El corrector o correctora marcará los errores en el ejercicio y especificará claramente la deducción efectuada en la nota global en relación con los criterios anteriores.